

เวทีรับฟังความคิดเห็น

การพัฒนาระบบสนับสนุน ทางด้านการเงินและกฎหมายสหกรณ์

การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นภายใต้หัวข้อเรื่อง “การพัฒนาระบบสนับสนุนทางด้านการเงินและกฎหมายสหกรณ์ : สำหรับก้าวเข้าสู่ศตวรรษ ที่สองการสหกรณ์ไทย” ในครั้งนี้เป็นไปภายใต้ภารกิจของสถาบันวิชาการ ด้านสหกรณ์ ในฐานะหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางความร่วมมือทางวิชาการของขบวนการสหกรณ์ อีกทั้งสานต่อ นโยบายของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ที่ให้ความสำคัญเรื่องสหกรณ์มาโดยตลอด

การจัดเวทีในครั้งนี้ สถาบันฯ ได้เชิญนักสหกรณ์แห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักสหกรณ์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านการเงินและกฎหมาย โดยทุกท่านล้วนมีผลงานการขับเคลื่อนสหกรณ์ในระดับชาติทั้งด้านการยกร่างกฎหมาย การกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบายสหกรณ์ ตลอดจนการนำองค์กรในระดับชาติ ที่เป็นแบบอย่างที่ดี

ข้อกำหนดสำหรับการอภิปรายในเวที เริ่มต้นจากยกประเด็นท้าทาย ที่ให้ทุกท่านใช้ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ มามองภาพใหญ่ของขบวนการสหกรณ์ในศตวรรษหน้า (หลังปี พ.ศ. 2559) แล้วอภิปรายในประเด็นโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในด้านระบบการเงิน กฎหมาย และอื่น ๆ ซึ่งมีข้อสรุปที่น่าสนใจ ดังนี้

ประเด็นภาพอนาคต (Scenario) ของขบวนการสหกรณ์ มีข้อสรุปเป็น 2 ภาพใหญ่ คือ ภาพแรก ให้สหกรณ์ดำเนินงานในรูป อนุกรมวิธาน (multi-purpose co-ops) เพื่อให้บริการสมาชิกครบวงจร และเชื่อมโยงธุรกิจกันในรูปของระบบธุรกิจสหกรณ์ ภาพที่สอง บางท่านยังคงให้สหกรณ์แต่ละประเภทยึดขอบเขตของการดำเนินงานตามที่จดทะเบียนประเภทสหกรณ์ เช่น สหกรณ์เครดิตยูเนียนก็ให้ทำเรื่องการเงิน และให้มีกลไกการเชื่อมโยงธุรกิจเป็นระบบสหกรณ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามอัตลักษณ์การเป็น

องค์การธุรกิจของประชาชน

การพัฒนากระบวนการเงินสหกรณ์ควรมองไปที่เจตนารมณ์สำคัญของระบบการเงินสหกรณ์ที่มีการเชื่อมโยงการระดมทุนจากแหล่งทุน (ที่สำคัญคือ ทุนของสหกรณ์ ทุนสะสมจากการทำธุรกิจและทุนจากการจัดหาตามแผนธุรกิจสหกรณ์) และการจัดสรรเงินทุนไปใช้ประโยชน์ (ให้กู้แก่สมาชิกตามความจำเป็น และการลงทุนเพื่อเพิ่มสมรรถนะเชิงธุรกิจ บริการ และสวัสดิการ) ซึ่งเคยมีการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาระบบการเงินไว้แล้ว ทั้งในระดับขบวนการสหกรณ์ระดับชาติ แผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 แต่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติยังมีได้นำมาขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม โดยที่ประชุมไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ เพราะปัจจุบันมี

ธนาคารเฉพาะกิจที่ดำเนินการในส่วนนี้ อยู่แล้ว อีกทั้งการเชื่อมโยงธุรกรรมการเงินในบริบทสากล ก็มีธนาคารพาณิชย์เป็นกลไกในเรื่อง การบริการสภาพคล่อง และการทำธุรกรรมทางการเงินที่เป็นมาตรฐานสากล ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยอยู่แล้ว โดยเห็นว่า ควรให้ความสำคัญกับการยกระดับสมรรถนะของขบวนการสหกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งจะนำไปตามแนวทางของการพัฒนาสหกรณ์อย่างแท้จริง

● การปรับปรุงกฎหมายสหกรณ์ที่ประชุมมีความเห็นตรงกันว่า กฎหมายสหกรณ์มีไว้เพื่อส่งเสริมสหกรณ์ให้เติบโตตามอัตลักษณ์สหกรณ์ในการเป็นองค์การธุรกิจฐานสังคม (ที่มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในองค์การธุรกิจที่เขาเป็นเจ้าของ เพื่อการบรรลุเป้าหมายทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อม

ขบวนการสหกรณ์ควรมีโครงสร้าง องค์การพหุที่ไม่แข่งขันกัน และกันอยู่ที่เป็นอยู่ ทั้งนี้กลไกของการวางกรอบยุทธศาสตร์ และพิมพ์เขียวในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของระบบธุรกิจ สหกรณ์ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องยกระดับการพัฒนาให้มีความสามารถในการแข่งขัน โดยระบบธุรกิจสหกรณ์จะแตกต่างจากระบบธุรกิจเอกชน เพราะระบบธุรกิจสหกรณ์เป็นระบบธุรกิจทางเลือกที่ประชาชนใช้กลไก สหกรณ์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองให้เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดตั้งองค์การธุรกิจของพวกเขา

กัน) โดยที่รัฐไม่ควรเข้ามาก้าวร้าวมากเกินไป แต่บทบาทหน้าของรัฐบาล คือ การกำกับดูแลมิให้สหกรณ์สร้างความเสียหายแก่ประชาชน โดยการปรับปรุงกฎหมายสหกรณ์ ควรให้ความสำคัญเรื่องความเป็นนิติบุคคลของสหกรณ์และการมีส่วนร่วมของประชาชน อัตลักษณ์ในความเป็นองค์การธุรกิจฐานสังคม ทั้งนี้ สหกรณ์แต่ละแห่งยังมีข้อบังคับสหกรณ์ที่สมาชิกผู้เป็นเจ้าของมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดถือใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการต่อการดำเนินงานและสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายสหกรณ์ ไม่ขัดต่อกฎหมายต่าง ๆ ที่บังคับใช้ในปัจจุบัน

● การส่งเสริมสหกรณ์ในแนวนโยบายแห่งรัฐ ควรได้พิจารณาให้ความสำคัญในมิติต่าง ๆ ได้แก่

- การกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนขบวนการสหกรณ์ในภาพใหญ่ มีพิมพ์เขียวที่ผ่านการมีส่วนร่วมทั้งนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักสหกรณ์ ที่เข้าใจอัตลักษณ์การสหกรณ์อย่างแท้จริง
- การกำหนดทิศทางการกำกับ-ส่งเสริมการสหกรณ์ที่สำคัญ คือ รัฐธรรมนูญ กฎหมายสหกรณ์ คำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ประกาศคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เป็นต้น
- การสร้างกลไกการยกระดับสมรรถนะระบบสหกรณ์ไปในทิศทางในการสร้างสมรรถนะการแข่งขัน มาตรฐานสากล และการมีธรรมาภิบาลซึ่งจะช่วยให้เกิดความเชื่อมั่น ไว้วางใจจากประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วม และเชื่อมโยงธุรกิจสู่สากล ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งในการดังกล่าว ควรมีกลไกของระบบการวิจัย อาทิเช่น ระบบวิจัยชุดโครงการ การขับเคลื่อน การพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรมของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งระบบการวิจัยและพัฒนาควรดำเนินการอย่างเป็นอิสระ เป็นไปเพื่อการสร้างสรรค์ความรู้/นวัตกรรมอย่างแท้จริง มิใช่เพื่อใช้งบประมาณแต่อย่างเดียว

- การจัดการความรู้ ข้อค้นพบจากการวิจัยของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์และหน่วยงานภาคี อาทิ ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ชี้ให้เห็นว่า จุดอ่อนและช่องว่างในการยกระดับการพัฒนาสมรรถนะสหกรณ์ให้เข้มแข็ง ประเด็นสำคัญประการหนึ่งมาจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในบริบทการดำเนินงานของสหกรณ์ จึงเห็นควรให้มีการวางระบบ/กลไกการยกระดับสมรรถนะของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง (อ่านรายละเอียดในรายงานวิจัยชุดโครงการการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ระยะที่ 7. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2558)

การปรับปรุงโครงสร้างขบวนการสหกรณ์ ที่ประชุมกล่าวถึง การกำหนด

ประเภทสหกรณ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกฎหมาย สหกรณ์ กฎกระทรวง ข้อบังคับสหกรณ์ ทั้งนี้เห็นตรงกันว่า ขบวนการสหกรณ์ ควรมีโครงสร้าง องค์กรที่ยืดหยุ่น ไม่แข่งขัน กันและกันอย่างที่เป็นอยู่ ทั้งนี้กลไกของ การวางกรอบยุทธศาสตร์ และพิมพ์เขียว ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของระบบ ธุรกิจสหกรณ์ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้อง ยกกระดานพัฒนาให้มีความสามารถ ในการแข่งขัน โดยระบบธุรกิจสหกรณ์ จะแตกต่างจากระบบธุรกิจเอกชน เพราะ ระบบธุรกิจสหกรณ์เป็นระบบธุรกิจทาง เลือกว่าประชาชนใช้กลไกสหกรณ์เป็น เครื่องมือในการพัฒนาตนเอง ให้เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดตั้งองค์การธุรกิจของ พวกเขา ให้ได้มีโอกาสนำผลผลิตของ เกษตรกร ผู้ประกอบการรายย่อย กระจาย ผลผลิตไปสู่ผู้บริโภค โดยหวังว่า “สหกรณ์” จะเป็นองค์การธุรกิจที่พึ่งที่ช่วยลดความ เหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมแก่ พวกเขาตามที่คาดหวัง

ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการ ด้านสหกรณ์กล่าวรายงานว่า สถาบัน วิชาการด้านสหกรณ์ในฐานะหน่วยงาน ในคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ มีภารกิจสำคัญในการ เป็นหน่วยงานวิชาการสนับสนุนด้านการ วิจัย บริการวิชาการ เชื่อมโยงเครือข่าย และการทำหน้าที่เป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้ทางด้านสหกรณ์ ซึ่งในทุกปีจะได้ มีการจัดเวทีเสวนาประจำปีเพื่อเผยแพร่ องค์ความรู้ใหม่ และนวัตกรรมการวิจัย

เนื่องจากขบวนการสหกรณ์ก้าว อย่างเข้าสู่ศตวรรษที่ 2 ในปี พ.ศ. 2559 ดังนั้น การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นใน ครั้งนี้ จึงถือเป็นนิมิตหมายที่ดีที่จะได้ ริเริ่มการอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดความ เห็นเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาสหกรณ์ ในศตวรรษที่ 2 ซึ่งสถาบันวิชาการด้าน สหกรณ์จะได้นำไปใช้เป็นแนวคิดและ แนวทางขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนา ร่วมกับภาคีต่อไป อีกทั้งเป็นการสานต่อ นโยบายของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนา สหกรณ์ด้วยใน โอกาสนี้จึงใคร่ขอเรียนเชิญคุณบดีกล่าว เปิดการประชุมค่ะ

พศ.ดร.นุชานา มั่งคั่ง

ขอขอบคุณผู้อำนวยการสถาบัน วิชาการด้านสหกรณ์ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ทุกท่านที่ให้เกียรติเข้าร่วมเวทีในวันนี้

โดยที่สภามหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ได้ให้ความสำคัญกับเรื่อง สหกรณ์มาโดยตลอด ดังนั้นการจัดเวที

รับฟังความคิดเห็นในวันนี้ โดยเฉพาะใน ประเด็นเรื่องการพัฒนาระบบสนับสนุน ด้านการเงินและกฎหมายสหกรณ์ก็จะ เป็นประโยชน์อย่างมากต่อหลายฝ่ายที่ เกี่ยวข้อง และใคร่ขอขอบคุณผู้อำนวยการ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์และ ผู้ทรงคุณวุฒิทุก ๆ ท่าน .ในโอกาสนี้ดิฉัน ใคร่ขอเปิดการประชุม

รศ.จุฑาทิพย์ กัทธราวก

ดังที่ได้กล่าวในเบื้องต้นแล้วว่า ขบวนการสหกรณ์ไทยกำลังจะก้าวอย่าง สู่ศตวรรษที่ 2 ในปี พ.ศ. 2559 นี้ อย่างไร ก็ตามประเด็นท้าทายที่สำคัญและยังมี ข้อถกเถียงกันอยู่ที่สำคัญเป็นเรื่องเกี่ยว กับกฎหมายสหกรณ์และแนวทางการ พัฒนาระบบการเงิน โครงสร้างขบวนการ สหกรณ์ รูปแบบของหน่วยงานกำกับ ดูแล และที่เป็นประเด็นร้อนซึ่งสร้างผลก ระทบอย่างกว้างขวาง คือ ปัญหาเรื่อง คอร์ปชั่นของสหกรณ์เครดิตยูเนียน คลองจั่น จำกัด ดิฉันจึงใคร่ขอเปิดอภิปราย

รับฟังความเห็นจากทุกท่านที่เป็นผู้คร่ำหวอดในขบวนการสหกรณ์ โดยขอให้ท่านมองภาพใหญ่ และภาพรวมของการสหกรณ์ไทย ซึ่งจะขอให้ทุกท่านใช้ประสบการณ์ของท่านให้ข้อคิดเห็นซึ่งสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์จะได้สรุปและนำไปใช้ขับเคลื่อนภารกิจของสหกรณ์ด้านการวิจัยและบริการวิชาการเพื่อประโยชน์ต่อไป ก่อนอื่นใคร่ขอให้แต่ละท่านโปรดแนะนำตัวเองและให้ข้อคิดการอภิปรายในวันนี้ ขอบคุณค่ะ

คุณมนัส ชูพกา

ความมุ่งหวังในวันนี้ ในฐานะที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าวหงส์ทอง จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ในภาคเอกชน มองเห็นว่าระบบสหกรณ์สามารถช่วยเหลือในภาคเอกชนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นวันนี้มีความคิดอะไรก็จะนำมาเสนอ

อ.เชญ บำรุงวงศ์

รู้สึกดีใจที่ได้รับเชิญมาอภิปรายในหัวข้อเกี่ยวกับระบบการเงินและกฎหมายเกี่ยวกับสหกรณ์ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ ตนมีข้อสังเกตในเรื่องที่ควรต้องแก้ไข

คุณสุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์

ตนเห็นว่าถ้าสหกรณ์ไม่มีบริบททางกฎหมายคงก้าวไปอย่างยากลำบาก จึงได้ทำการศึกษาว่า ถ้าต้องการให้มีกฎหมายด้านสหกรณ์ควรคิดอย่างไร ทำอย่างไร จนได้มีโอกาสยกร่างกฎหมายสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2542

คาดหวังว่าจะพัฒนากฎหมายไปอย่างไรที่จะสร้างความเข้มแข็งให้สหกรณ์เป็นสหกรณ์จริง ๆ ไม่ใช่ระบบทุนนิยม

คุณอนันต์ ชาตอุปราช

ได้มีโอกาสเห็นข้อเด่นของสหกรณ์ในประเภทต่าง ๆ อะไรที่ดี ๆ ก็อยากให้ประเทศไทยมีด้วย และเชื่อว่าสหกรณ์เป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

คุณชัยวุฒิ มั่นทะนานนท์

ตั้งใจว่าจะมาแบ่งปันประสบการณ์ในฐานะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์

รศ.จุฬาทิพย์ ภัทราวาท

อยากให้ท่านมองภาพอนาคต (Scenario) ของขบวนการสหกรณ์ที่ท่านอยากให้เป็นในศตวรรษหน้า

จากภาพดังกล่าวขบวนการสหกรณ์ควรมีโครงสร้าง องค์ประกอบอย่างไร ระบบการเงินแบบไหน สำคัญของกฎหมายแบบที่สนับสนุนให้สหกรณ์พัฒนาสู่อัตลักษณ์ของการเป็นสหกรณ์ที่แท้จริง

อ.เชญ บำรุงวงศ์

ภาพของขบวนการสหกรณ์ขณะนี้มีการพัฒนาอย่างไม่ราบรื่น โดยเฉพาะขบวนการสหกรณ์ซึ่งหมายถึงสหกรณ์ทุกประเภท ทุกระดับ มีสลับซับซ้อนเกินไป ไม่เป็นระบบอย่างที่ควรจะเป็น เช่น ประเภทสหกรณ์ทั้ง 7 ประเภท จะเห็นว่าประเภทสหกรณ์ที่มีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจมีความซับซ้อน

จนทำให้หาสถิติทางการเงินได้ลำบาก อย่างเช่น กรณีของสหกรณ์เครดิตยูเนียน จากที่ควรเป็นสหกรณ์การเงินก็กลายเป็นสหกรณ์เอนกประสงค์ หากสหกรณ์ดังกล่าวดำเนินงานในต่างจังหวัดก็จะเป็นการซ้ำซ้อนกับสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์การเกษตรเป็นที่ยอมรับแล้วว่าต้องเป็นสหกรณ์เอนกประสงค์เพื่อบริการสมาชิกอย่างครบวงจร ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ทำธุรกิจหลากหลาย กรณีเช่นนี้เห็นว่า น่าจะแปรสภาพหรือเปลี่ยนประเภทเป็นสหกรณ์การเกษตร แต่หากสหกรณ์ดังกล่าวดำเนินงานในเมือง กรณีนี้ก็อาจจัดเป็นอีกประเภท เรียกว่าเป็นสหกรณ์เอนกประสงค์

การที่ประเภทสหกรณ์ไม่เป็นระบบเดียวกัน มีผลต่อเรื่องอื่น ๆ เช่น สถิติ ข้อมูลเกี่ยวกับสหกรณ์จะทำได้ยากลำบาก ยิ่งในขณะนี้ นายทะเบียนสหกรณ์ต้องทำรายงานตามแยกประเภทของสหกรณ์

โครงสร้างสหกรณ์ทำให้การรวมตัวในรูปของชุมชนสหกรณ์แทนที่จะเป็นรูปแบบของสหกรณ์ที่มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกันมารวมตัวกันกลายเป็นแบบเอนกประสงค์

ด้านกฎหมาย คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (คพช.) เป็นทั้งหน่วยงานบริหารและหน่วยงานดำเนินนโยบายทั้ง ๆ ที่ควรจะเป็นหน่วยงาน

ระดับนโยบาย เป็นองค์กรที่เสนอแนะให้คำแนะนำแก่รัฐบาลในเรื่องนโยบายเกี่ยวกับสหกรณ์

อำนาจกระทำการของสหกรณ์ตามมาตรา 46 มากมายเกินไปควรบัญญัติว่า “ให้มีสิทธิหน้าที่ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ” และ “อำนาจดำเนินคดี”

คุณสุรจิตต์ แก้วชิงดวง

อยากให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จ 2 ด้าน คือ 1) ด้านความเป็นธุรกิจ และ 2) ด้านความเป็นสหกรณ์

ตัวชี้วัดความสำเร็จทั้งสองด้าน บางอย่างเป็นรูปธรรม บางอย่างเป็นนามธรรม เช่น ความสำเร็จทางธุรกิจ มีอัตราส่วนทางการเงินมากมายมาวัด แต่กรณีความสำเร็จทางด้านสหกรณ์ยังเป็นปัญหา อาจแก้ไขได้โดยกฎหมาย เช่น การจำกัดระยะเวลาให้เงินกู้สมาชิก กำหนดขอบเขตการกู้ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะ

ยาว ความสามารถในการก่อกำกับบุคคลภายนอกโดยการกำหนดวงเงินกู้ยืมของสหกรณ์ รวมทั้งคุณสมบัติของบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการ

คุณอนันต์ ชาตรุประชีวิน

จะขอมองภาพของขบวนการสหกรณ์ ควรพิจารณาใน 4 มิติ ดังนี้

★ การกำหนดทิศทาง การกำกับดูแล ตอนนี้มีองค์กรแล้ว แต่อยากให้เกิดประสิทธิภาพ หรือเรื่องการกำหนดทิศทาง เรามีสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยที่เป็นเวทีตัวแทนความต้องการของสมาชิกมาสู่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติซึ่งจำเป็นต่อการกำหนดทิศทางนโยบาย แต่เอาเรื่องการวินิจฉัยข้อพิพาทไปให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ และการถกประเด็นในเวทีระดับชาติต้องผ่านการศึกษาวิจัยปัญหา การประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภาคมาก่อน แล้วจึงมาเวทีระดับชาติ จากนั้นจึงไปสู่ระดับนโยบาย

นายทะเบียนสหกรณ์ในฐานะผู้กำกับดูแลที่อาจพูดว่าไม่ค่อยมีอำนาจ จึงนำไปศึกษาการกำกับดูแลของภาคสถาบันการเงิน แยกกันชาติเป็นอย่างไร แล้วนำมาประยุกต์ใช้ให้รัดกุม

เรื่องความเป็นอิสระของสหกรณ์ขอบเขตคือขนาดไหน อิสระจนกระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยในทรัพย์สินของสมาชิก ประชาชน ได้หรือไม่ ซึ่งไม่ใช่จึงยอมต้องมีผู้กำกับดูแล และก็ต้องให้

เครื่องมือแก่เขา และจะทำได้โดยผ่านกฎหมาย

★ ตอนนี้มีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรซึ่งก็มีบทบาทหน้าที่ในการทำธุรกิจกับสหกรณ์ (ให้เงินกู้) อยู่แล้ว สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ก็เคยจัดเวทีวิจัยและมีแนวทางที่ให้สหกรณ์ถือหุ้นแล้วแต่สหกรณ์ไม่ได้ถือ เพราะปันผลต่ำ ยังไม่เห็นที่เราไม่มีธนาคารสหกรณ์อย่างไร

Center Finance Facility แต่ละประเภทสหกรณ์มีชุมนุมแล้ว ทางด้านการประกันภัยก็มีแล้ว แต่จะทำอย่างไรให้ร่วมมือทางการเงินระหว่างกันได้

★ ระบบความมั่นคง สหกรณ์ไทยอ่อนแอ น่าเป็นห่วง เพราะถ้าปัญหาเกิดกับสหกรณ์ใดแล้วกระทบไปตลอดขบวนการสหกรณ์ เรื่องนี้เองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความร่วมมือทางธุรกิจเกิดขึ้นได้ยาก ทั้ง ๆ ที่มีความร่วมมือทางวิชาการเกิดขึ้นบ่อยครั้ง มาตรฐานที่สหกรณ์จะต้องปฏิบัติยังกระจัดกระจายกัน ไม่ได้มีผลบังคับชัดเจน ต่างมาตรฐานของสถาบันการเงิน หรือเรื่องการประกันภัย

กองทุนรักษาเสถียรภาพ/การประกันเงินฝาก สำหรับกองทุนรักษาเสถียรภาพจะดูแลกิจการไม่ให้กิจการบริหารล้มเหลว ดูแลไม่ให้สหกรณ์บริหารงานแย่ ส่วนการประกันเงินฝากเป็นการประกันเงินของประชาชนที่ฝากไว้ในสหกรณ์ ตอนนี้อยู่ไม่เกิดขึ้น แต่ถ้า

ถามว่าเป็นเรื่องใหม่หรือไม่ คำตอบคือไม่ และถ้าสร้างขึ้นได้ ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบสหกรณ์จะมีมากขึ้น เงินทุนจะเข้ามา

เรื่องนี้คงเป็นบทบาทของกรมส่งเสริมสหกรณ์ คือ เข้าไปสร้างมาตรฐานแล้วปล่อยคณะบุคคลที่เหมาะสมเป็นผู้ดูแลต่อ

★ การบูรณาการเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วยเทคโนโลยี และสารสนเทศซึ่งทั้งสองเรื่องมีรายละเอียดในงานวิจัยที่สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์และภาคีได้เคยกำหนดไว้ในแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 เป็นยุทธศาสตร์แล้ว แต่น่าเสียดายที่ไม่ได้นำไปปฏิบัติ

คุณสุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์

เรื่องนี้เป็นเรื่องยาก หากมองในประเด็นปัญหา จริง ๆ ไม่มีใครเข้าไปแก้ไข สังคมของเรายึดติดกับทุนนิยมมากเกินไปหรือไม่

สหกรณ์ คือ องค์กรที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ การตั้งสหกรณ์มาจากรากฐานการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของคนด้อยโอกาส การแก้ไขปัญหาต้องยึดหลักการช่วยเหลือตนเอง และ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ปัจจุบัน หลายคนมองสหกรณ์ที่ไม่ใช่สหกรณ์ เป็นธุรกิจที่หากำไร สหกรณ์ที่ล้มลงไป เพราะคนมุ่งหากำไร

หรือประโยชน์ ให้เกิดการจัดสรรรายได้ที่เรียกว่ากำไรมาแบ่งปันกัน พอมุ่งกำไรแล้ว แต่คนสหกรณ์ไม่ได้ร่ำเรียนมาทางธุรกิจอย่างลึกซึ้ง ก็ทำให้ธุรกิจขาดทุน นอกจากนี้เรามีเรื่องคอร์รัปชัน สหกรณ์มีค่อนข้างเยอะ แต่เราไม่เคยตีแผ่ว่าใหญ่ขนาดไหน ตรงนี้แก้ไขด้วยกฎหมายไม่ได้ถ้าคนยังติดยึดว่าสหกรณ์ต้องทำธุรกิจ ต้องทำกำไร ต้องใช้สหกรณ์เป็นเครื่องมือหากำไร

ปัญหาทางกฎหมายที่มี เราไม่ใช้กฎหมายตามเจตนารมณ์ที่กฎหมายเขียนเอาไว้ เช่น

คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (คพช.) ในทัศนะที่ตนเขียนมาตอนนี้ขึ้นมา ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการให้กำหนดทิศทางของสหกรณ์ว่า จะก้าวไปอย่างไรในทุก ๆ 4 ปี โดยให้คณะกรรมการฯ กำหนดแผนทำแบบคล้าย ๆ กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงเขียนกฎหมายล้อกันมา เขียนแผนแล้วต้องคอยดูแลแก้ไขให้เดินตามแผน แต่เขียนมา 3 แผน เราไม่เคยทำตามแผนพัฒนาการสหกรณ์อย่างไ้ก็ตามยังเห็นว่า ควรมี คพช.ต่อไป แต่ต้องชัดเจนว่าแผนนี้ต้องทำ ต้องให้ฝ่ายรัฐ ฝ่ายสภายอมรับตามแผนนี้ ใครไม่ทำตามนี้ต้องมีมาตรการ มีสภาพบังคับ กองทุนพัฒนาสหกรณ์ (กพส.) ทำตัวเหมือนนายทุนให้กู้โดยคาดหวังว่าเงินที่ให้กู้ไปจะต้องกลับคืนมา แต่เจตนาจริง ๆ มีไว้สำหรับสหกรณ์ที่เพิ่งก่อ

ตั้ง ยังขาดแคลน ไม่สามารถไปขอกู้กับหน่วยงานอื่น ๆ ได้ เพราะยังไม่มีควมมั่นคง ยังไม่มีความน่าเชื่อถือ ช่วงเวลาสั้น ๆ ไม่ใช่สำหรับสหกรณ์ขนาดใหญ่ที่มีความมั่นคงแล้วใช้เงินก้อนนี้

การกำกับดูแล เราอ่อนในการบังคับใช้ พวกนี้เป็นปัญหาเรื้อรัง นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจไม่กี่มาตรา แต่เพียงพอแล้ว ไม่ต้องเพิ่ม แต่ขอให้บังคับใช้อย่างตรงไปตรงมา

ในศตวรรษหน้า สหกรณ์ที่จะพัฒนาไปยังยึดหลักสหกรณ์ว่า ต้องช่วยเหลือผู้เดือดร้อน คือ คนในชุมชน ผู้ผลิตที่เป็นเกษตรกร ไม่มีรายได้แน่นอน จึงอยากแบ่งสหกรณ์ออกเป็นสองพวก คือ กลุ่มสหกรณ์การเงิน และกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิต เพราะขณะนี้สหกรณ์ทำกิจกรรมอยู่สองกิจกรรมชัด ๆ คือ กิจกรรมภาคการเงิน และกิจกรรมในภาคการผลิต-ภาคตลาด

คุณชัยวุฒิ มั่นทะนานนท์

ในฐานะเป็นผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

★ กฎกระทรวงกำหนดประเภทสหกรณ์บอกแต่ว่าสหกรณ์มีประเภทอะไรบ้าง แต่ไม่บอกขอบเขต ไม่บอกอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน ทำให้เกิดปัญหา เช่น สหกรณ์การเกษตรสามารถก่อสร้างคอนโดมิเนียมได้หรือไม่ โดยสหกรณ์อ้างว่าทำได้ตาม พ.ร.บ. สหกรณ์ มาตรา 46

★ เราต้องการให้สหกรณ์เข้มแข็ง ต้องมี 2 ด้าน คือ ด้านธุรกิจ และด้านความสุข อยากให้มหาวิทยาลัยถอดบทเรียนเพื่อนำมาใช้กับสหกรณ์

★ โครงสร้างดีอยู่แล้ว

★ ธนาคารสหกรณ์ ไม่เห็นด้วย เราใช้องค์กรที่มีอยู่ เช่น ชุมชน ให้เป็นสถาบันการเงินสำหรับสหกรณ์แต่ละประเภท ต้องแก้กฎหมาย แยกหน้าที่ระหว่างสหกรณ์ขั้นพื้นฐานกับชุมชน เพราะปัจจุบันนี้สหกรณ์ขั้นปฐมกับระดับชุมชนมีการทำธุรกิจแข่งกัน ได้แก่ การรับฝากเงิน เช่น ให้สหกรณ์ขั้นปฐมรับฝากเงินระหว่างกันเอง

★ สหกรณ์ไม่รู้จักสมาชิกของตน เห็นด้วยกับโครงสร้างสมัยก่อน คือ มีสหกรณ์ที่คอยฝึกกลุ่มที่จะมาเป็นสหกรณ์ เช่น ให้ชุมชนสหกรณ์เป็นที่เลี้ยงแนะนำเรื่องต่าง ๆ ก่อนกลุ่มใหม่จะจดทะเบียนเป็นสหกรณ์

คุณมนัส ชูพกา

ขอเรียนว่าในการพิจารณากลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ อาจแบ่งเป็น ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เกษตรกร เอกชน และอาชีพรับจ้างอิสระ ทั้ง 4 กลุ่มมีความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจเหมือนกัน จะสังเกตได้ว่า ในหน่วยงานใด ๆ ก็มีสหกรณ์ออมทรัพย์

จากนั้นมาดูโครงสร้างสหกรณ์ ตนเคยเป็นผู้จัดการร้านสหกรณ์ผู้ปฏิบัติ

งานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด และปัจจุบันเป็นผู้จัดการสหกรณ์ ออมทรัพย์ข้าวหงส์ทอง จำกัด มองเห็นว่าสหกรณ์ทั้งสองไม่ต่างกัน เพราะร้านสหกรณ์ให้เช่าซื้อของ สหกรณ์ออมทรัพย์ ให้กู้เงิน สหกรณ์บริการ สหกรณ์แท็กซี่ ให้กู้เงินไปลงทุน แสดงให้เห็นว่าทำธุรกรรมทางการเงินเหมือนกัน

พระราชบัญญัติสหกรณ์มีความชัดเจน คือ กันคนเข้ามาลงทุนกับช่วยเหลือสมาชิก

การรวมกลุ่ม มีทั้งชุมชน ชมรม โครงสร้างพวกนี้มันเยอะเกินไป ทำให้ชัดเจน เช่น ระดับพื้นที่ ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด บริหารจัดการง่าย เช่น นี้ ในที่สุดธนาคารสหกรณ์ก็คือสหกรณ์ออมทรัพย์ แต่ไม่เกี่ยวกับธนาคารสหกรณ์ ควรให้แยกจากกัน

คนต้องรู้จักสหกรณ์ เสนอให้เรียนสหกรณ์ตั้งแต่ยังเล็ก จนถึงระดับมหาวิทยาลัยโดยให้เป็นวิชาบังคับ

ในประเด็นกฎหมาย อยากเสนอว่า พวกสมาชิกแย่มาก ๆ ก็มีบ้างถึงขนาดไปฟ้องแพ่ง ผลคือทำอะไรไม่ได้มาก ตามกระบวนการกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ศาลก็พิพากษาให้ใช้หนี้ ดำเนินการบังคับคดีตามระบบก็มักไม่ได้อะไร ในขณะที่เดียวกัน สมาชิกเห็นการที่โกงสหกรณ์ไปทำไม่ไม่สามารถจับเข้าคุกได้ แต่ในความเป็นจริงสหกรณ์เป็นมหาชน เพราะเงินที่กู้ไปเป็นเงินของ

สมาชิก ดังนั้น ถ้ากู้เงินสหกรณ์ไปแล้วไม่ใช้คืน ควรมีโทษทางอาญา

ต้นเหตุของความเสียหายคือ ความรู้และความเข้าใจของสมาชิก การอยู่อย่างเศรษฐกิจพอเพียง ชีวิตจะดี ดังนั้นต้องวาดภาพให้สมาชิกเห็นว่า ถ้าเข้ามาในสหกรณ์แล้วชีวิตจะเป็นอย่างไร จะหมดหนี้เมื่อไร ปีไหน อย่างไร ดังนั้น จึงควรเน้นเรื่องการให้ความรู้ด้านสหกรณ์

คุณดาบชัย ใจสุก

เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า สหกรณ์ในอนาคตควรจะเป็นสหกรณ์อเนกประสงค์ กระบวนการได้สหกรณ์มา ปัจจุบันเรามองสหกรณ์ในเรื่องการจดทะเบียนเพียงอย่างเดียว แต่ในความเป็นจริง สหกรณ์มีมิติพฤติกรรมด้วย เครดิต ยูเนียนทำมานานแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ. 2508 จนถึงปัจจุบันถือว่าเป็นกระบวนการที่ดีมาก ๆ

พระราชบัญญัติกำหนดกลุ่มเกษตรกรเพื่อเตรียมเป็นสหกรณ์ แต่เราไม่ทำอะไร ไม่ได้ให้ความสำคัญ พวกเขาเองก็ไม่ได้มีการปรับปรุงให้กลายเป็นสหกรณ์ โดยเฉพาะสหกรณ์การเกษตร

การจัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีการดำเนินการใน 3 ส่วน เริ่มตั้งแต่จัดตั้งเป็นกลุ่มสะสมฯ เป็นขั้นทดลองแล้วจึงพัฒนาไปเป็นสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นสหกรณ์ชุมชน เพราะในชุมชนมีความหลากหลาย แต่สหกรณ์ในประเทศไทยมีการปิดกันตามอาชีพ อย่างเกษตรกรก็ต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ถ้าเกษตรกรไม่เข้มแข็ง พอมารวมกันบางทีก็เป็นเตี้ยอุ่มค่อม จึงต้องเตรียมคนให้พร้อมเสียก่อน เตรียมกลุ่มเตรียมสหกรณ์ให้พร้อม ให้องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่จำเป็น แล้วให้มองครกกลางในระดับชาติเป็นชุมชนสหกรณ์ฯ เพื่อการร่วมมือกันในขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนให้เป็นปีกแผ่น

ปัจจุบันผู้กำกับดูแล คือ สำนักนายทะเบียนสหกรณ์ มี 2 บทบาท คือ เป็นทั้งผู้กำกับดูแลตามกฎหมาย และผู้ส่งเสริม แล้วพอเกิดปัญหาหนึ่ง ๆ ในฐานะผู้ส่งเสริม กับฐานะผู้กำกับดูแลย่อมมีบทบาทการดำเนินการแตกต่างกัน หน้าหน้าที่ขัดแย้งกันเอง ต้องทำให้ชัดเจน

โครงสร้าง สหกรณ์เป็นขบวนการ จึงต้องไปในทิศทางเดียวกัน แต่โครงสร้างสหกรณ์ไทยยังไม่ชัดเจน ต่างคนต่าง

ไป พอเกิดปัญหาที่ทำไป แก้ปัญหาไป ปัจจุบันโครงสร้างสหกรณ์แต่ละระดับ แข่งขันระหว่างสหกรณ์ชั้นปฐมและ ชุมชุมสหกรณ์ เราต้องสร้างสมดุล การ กำกับดูแลระหว่างสหกรณ์แต่ละระดับ ถ้าชุมชนมีความชัดเจน สหกรณ์แต่ละ ประเภททำอะไรได้บ้าง

ควรจัดให้มีเครื่องมือทางการเงิน ในการบริหารความเสี่ยง เช่น กองทุน รักษาเสถียรภาพฯ กฎหมายกำหนดไม่ให้เอาทุนสำรองไปใช้ แต่ทุนสำรองมีอยู่ แค่ในทางบัญชี ความเป็นจริงไม่มี ทำ อย่งไรจะกำหนดทุนสำรองไม่ให้เอาไป ใช้ หรือให้เอาไปฝากใดที่ใดที่หนึ่ง ด้วย มาตรการทางกฎหมาย

ประเภทสหกรณ์ กรมส่งเสริม สหกรณ์มองแค่ในภาคการเกษตร กับ นอกภาคการเกษตร ส่วนตัวเห็นว่ามี 3 ภาค โดยเพิ่มอเนกประสงค์เข้าไป หรือ อเนกประสงค์แบบเดียวไปเลย

ผศ.ดร.นรงค์ กุ์เจริญประสิทธิ์

สหกรณ์นั้นดีเพราะยืนหยัดได้ ในวิกฤตเศรษฐกิจ ความโดดเด่นคือ หลัก การสหกรณ์ และอุดมการณ์สหกรณ์ ถ้า เราดูขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย

★ ภาพรวมสหกรณ์ยังขาดการ ดำเนินการทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ จะทำอย่างไร

ผศ.ดร.นรงค์ กุ์เจริญประสิทธิ์

★ ระบบควบคุม เรามีพระราช บัญญัติ ถ้าไม่พอ ก็สามารถออกเป็นกฎ กระทรวง

★ ควรนำข้อดีของสหกรณ์ เคารดิติเยียนตอนจัดตั้งมาใช้ นั่นคือ การฝึกอบรม

★ กองทุนประกันเงินฝาก ทำได้ แต่ถ้าจะตั้งต้องมีค่าธรรมเนียมให้กองทุน เหล่านี้ คล้ายกับการไปซื้อประกันภัย จะ ทำอย่างไร แต่ถ้ายึดสหกรณ์ พวกนี้อาจ ไม่จำเป็น ข้อสำคัญต้องปลูกฝังหลักการ และอุดมการณ์สหกรณ์

★ การใช้กฎหมาย คงไม่สามารถ ออกกฎหมายให้ครอบคลุมได้ กรณีถ้าไม่ พอ กฎไม่พอ ก็อาจใช้เป็นประกาศกฎ กระทรวงฯ แต่การแก้ไขพระราชบัญญัติ ต้องใช้เวลา

เรื่องความสุขก็มีคนทำแล้ว ก็ไม่ พันหลักการช่วยตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน ถ้ายึดหลักการสหกรณ์ สมาชิก ย่อมมีความสุข อย่่าพุนนิยามมากไป

★ ธนาคารสหกรณ์ การจด ทะเบียนธนาคาร ถ้าเงื่อนไขครบก็จด ได้ แต่ถ้าสหกรณ์จะไปจดทะเบียนเป็น ธนาคารจะเข้ากันได้หรือไม่ ธนาคารกับ สหกรณ์ขัดแย้งกันอยู่ต้องทำความเข้าใจ ก่อนว่าเพื่ออะไร

★ ผู้บริหารไม่รู้จักสมาชิก ต้อง อบรม

★ ชุมชนฯ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาเครื่องมือให้ สหกรณ์เอาไปสร้างความสามารถในการ แข่งขัน

U.W. Samkiet Sati Attri

คนกับระบบอยู่คู่กันส่งผลถึงกัน และกัน ปัญหาหลัก ๆ ในประเทศไทย คือ คน และขอแยกประเด็น ดังนี้ รัฐ กฎหมาย โครงสร้าง และคน

★ รัฐ ต้องยอมรับว่าสหกรณ์ ไม่ได้เป็นความสำคัญลำดับแรก เคยมี กระทรวงสหกรณ์ก็ถูกลดระดับเป็นกรม

เคยมีธนาคารสหกรณ์ก็กลายสภาพเป็น
ธ.ก.ส.

กรรมการ คพช. โดยตำแหน่ง
มักส่งตัวแทนมาประชุมซึ่งไม่รู้เรื่อง เอา
ประเด็นย่อยมาคุยในที่ประชุม คพช.
รัฐมนตรีมักไม่มาทั้ง ๆ ที่เป็นประธาน
โดยตำแหน่ง และกฎหมายไม่ได้ระบุให้
ใครทำหน้าที่นี้แทนรัฐมนตรีได้ไม่รู้หน้าที่
ไม่มีเจ้าภาพดำเนินการตามมติ
ของ คพช. กรมส่งเสริมสหกรณ์เองก็เจอ
ปัญหาการไม่ปล่อยให้สหกรณ์เป็นอิสระ
ในทางปฏิบัติ สหกรณ์จังหวัดเองต่างก็
ให้คำตอบเรื่องเดียวกันไปกันคนละทิศ
คนละทาง

★ กฎหมายที่ไม่ได้บังคับใช้
หรือถูกสหกรณ์ต่อต้าน เพราะขัดผล
ประโยชน์สหกรณ์

★ โครงสร้าง สันนิบาตสหกรณ์
แห่งประเทศไทยมีองค์ประชุมไม่มาก
พอที่จะเป็นที่รวมความคิดของขบวนการ
สหกรณ์ โครงสร้างต้องมีการเปลี่ยนแปลง
แบ่งใหม่ อาจเป็นชั้น ๆ เช่น จังหวัด ภาค
ระดับประเทศ

★ คน ปัญหาคือ คนสำคัญ
กว่าระบบและหลักการสหกรณ์ที่มีปัญหา
เพราะเชื่อถือตัวบุคคลมากเกินไป

จึงเสนอว่า

◎ ให้มีสหกรณ์อเนกประสงค์
เพียงประเภทเดียว

◎ วงจรการเงิน พระราชบัญญัติ
พ.ศ. 2511 ดีแล้วในเรื่องประเภทของ

สหกรณ์ ถ้าเราทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์
และสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นทุนให้
สหกรณ์ภาคการเกษตรเป็นผู้ผลิต ให้
สหกรณ์บริการเป็นผู้ขน และสหกรณ์
ร้านค้าเป็นผู้ขาย เงินจะหมุนในขบวนการ
สหกรณ์ได้ดี

◎ กองทุนรักษาเสถียรภาพ เห็น
ด้วย แต่ต้องทำให้ตลอด จะระดมเงินมา
จากไหน เมื่อเงินมีดอกเบีย เราจะรับผิดชอบ
กันอย่างไร

◎ จับคู่ระหว่างสหกรณ์ที่เข้ม
แข็งให้เป็นที่เลี้ยงสหกรณ์ที่เพิ่งเกิดใหม่
แล้วประคองให้รอด

◎ ภาควิชาสหกรณ์ผลิตบุคลากร
แต่สหกรณ์ไม่ได้ใช้ จะเห็นปรากฏการณ์
ว่า ไม่มีการประกาศรับเจ้าหน้าที่สหกรณ์
ที่จบเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

อ.วราเทพ ไวกยวิโรจน์

ผมให้ข้อคิดเห็น ดังนี้

◎ ระบบสหกรณ์เป็นระบบปิด
ต่างกับระบบอื่น ๆ

◎ สหกรณ์พัฒนาคนให้มีคุณภาพ
◎ ใช้ cooperative circle ไม่
ใช้ network circle นี้เป็นวงจร สหกรณ์
ภาคเกษตรผลิต สหกรณ์บริการขน ร้าน
สหกรณ์ขาย สหกรณ์ออมทรัพย์และ
เครดิตยูเนียนเป็นแหล่งทุนสนับสนุน
การผลิตและการตลาด เป็นวงจรแบบนี้

◎ การแบ่งประเภทสหกรณ์แบ่ง
ตามอาชีพเท่านั้นเอง ไม่ได้มีเจตนาพิเศษ
หากจะเปลี่ยนเป็นแบบอเนกประสงค์ก็
จะมีความคล่องตัวมากขึ้น

◎ การก้าวก้าว เราพูดกำกับ
ดูแล และทางราชการก็เข้าใจเป็นเรื่อง
การควบคุม แต่ที่จริงแค่นั้นไม่ทำให้สหกรณ์
ออกนอกกลุ่มนอกทาง ทำเท่าที่วัตถุประสงค์
จะทำได้ ไม่ใช่จะทำอะไรต้องถามผู้กำกับ
ดูแลก่อนซึ่งทำให้สหกรณ์พัฒนาล่าช้า
จากนี้ ต้องผนึกกำลังกัน ไม่ต้อง
พึ่งพากฎหมายมากเกินไป

◎ ระบบการเงิน เราพึ่งตนเอง
พึ่งพิงกัน ก็คือช่วยเหลือกันระหว่าง
สหกรณ์แต่ให้เป็น circle

คุณเกียรติรัตน์ เล็กอุदार

ได้เห็นปัญหาเวลาขอร่างกฎหมาย
สหกรณ์ก็จะมีกลุ่มอิทธิพล การยกร่าง
กฎหมายต้องไม่ทำให้สหกรณ์ไม่ผิดรูปผิด
รอย ผิดรูปผิดทาง ผมเคยทำวิทยานิพนธ์
เรื่องกฎหมายสหกรณ์ ข้อเสนอออกมาเป็น
ข้อเสนอคนละเรื่องกับข้อสรุปที่สมมนา
กัน จึงมีข้อสังเกตในเรื่องกระบวนการ

คุณเกียรติรัตน์ เล็กอุदार

จัดสัมมนาของขบวนการสหกรณ์ ซึ่งควรให้เป็นกลางจริง ๆ โดยมีข้อสังเกตดังนี้

◎ ประเทศไทยมีกรรมการสหกรณ์ที่ทำงานที่เข้าใจสหกรณ์ หรือหน่วยงานของรัฐเข้าใจสหกรณ์มากน้อยแค่ไหน กระจำงหรือไม่ ตลอดจนผู้ผลักดันให้เกิดสหกรณ์เข้าใจจริงหรือไม่

◎ ปัญหาสองมาตรฐาน เช่น การออกระเบียบ สหกรณ์ในพื้นที่ต่างกัน ออกระเบียบอย่างเดียวกัน พื้นที่หนึ่งใช้ได้ อีกพื้นที่หนึ่งใช้ไม่ได้ โดยให้เหตุผลว่านโยบายต่างกัน

◎ โครงสร้างขบวนการสหกรณ์ต่อไปก็เห็นว่าควรเป็นอเนกประสงค์

ดร.ปรีชา สิทธิกรณิไกร

ประเทศไทยจะมีสหกรณ์กี่ประเภทขึ้นอยู่กับบริบทความเหมาะสมของการจัดตั้ง เช่น ต้องการสหกรณ์สถาบันการเงิน บริบทของสหกรณ์สถาบันการเงินคือมาตรฐานต่าง ๆ ที่เหมาะสม แต่ถ้าต้องการแบบอเนกประสงค์

สหกรณ์อเนกประสงค์มีวัตถุประสงค์ที่เปิดกว้างเพื่อลดข้อจำกัด เพราะสมัยก่อนเกิดกับชุมชน พอสหกรณ์โตเข้มแข็งก็ขยายวัตถุประสงค์ เกิดเป็นแนวคิดของสหกรณ์อเนกประสงค์ และโดยธรรมชาติสหกรณ์อเนกประสงค์มักเกิดกับชุมชนเกษตร แต่ถ้าจะเป็นลักษณะของโรงงานอุตสาหกรรมมีเทคโนโลยีขั้นสูง ก็จำเป็นต้องสหกรณ์เฉพาะอย่าง

การเปลี่ยนจากสหกรณ์เฉพาะทางไปเป็นสหกรณ์อเนกประสงค์มีข้อจำกัด และอาจกลายเป็นจุดอ่อนเสียเอง ในต่างประเทศ สหกรณ์แต่ละแบบ เช่น สหกรณ์ผู้บริโภค สหกรณ์ประกันภัย เขาก็จะมีมาตรฐานเฉพาะที่สูงมาก

ดังนั้น คำนึงถึง 2 เรื่อง คือ วัตถุประสงค์ก่อนถ้าต้องการทำกับชุมชนกรณีเช่นนี้ก็เหมาะสมที่จะตั้งสหกรณ์อเนกประสงค์ แต่เราต้องการองค์กรเฉพาะทาง ก็ตั้งแบบนั้น และใช้มาตรฐานเช่นนั้น เช่นสหกรณ์ในฐานะสถาบันการเงิน ไม่อยู่ภายใต้กฎหมายการคุ้มครองเงินฝาก ระบบการเงินของเราไม่ได้รับการคุ้มครอง

องค์กรปิดมีทั้งข้อดี ข้อเสีย ทำให้เกิดจุดแข็งซึ่งเป็นเอกลักษณ์ เช่น หักเงินเดือน เรื่องนี้ ทำให้ NPL น้อยกว่า

การช่วยเหลือเกื้อกูล บางทีก็เป็นการลดมาตรฐานที่ต้องรักษา

การแก้กฎหมาย มี 3 คำ self help, mutual help, government help การแก้กฎหมายจะต้องเน้น 2 help แรก

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท

ขอเปิดเวทีรอบสองว่าเราจะสรุปกันอย่างไรดี พันธมิตรอะไรที่จะให้สหกรณ์ยังคงอยู่เป็นธุรกิจที่มีอัตลักษณ์เป็นของเราเอง

คุณชัยวุฒิ มั่นทะนานนท์

◎ บทบาทของสหกรณ์ประถมนมีธัยมต้องแตกต่างกัน

◎ เภณฑ์การวัดทางธุรกิจและสังคม เภณฑ์ทางธุรกิจใช้อยู่แล้ว ดังนั้นมองเรื่องเกณฑ์วัดความสุข เราก็มีแล้วที่นี้จึงต้องพิจารณาว่าเหมาะกับสหกรณ์หรือไม่ อย่างไร

◎ อยากให้ภาคสหกรณ์เป็นนายทะเบียนสหกรณ์แทนภาครัฐ เพราะถึงเวลาที่สหกรณ์ควรพึ่งตนเอง เพียงแต่ภาคราชการเป็นผู้เชี่ยวชาญมาช่วยกันคิดมาตรการต่าง ๆ

คุณเกียรติรัตน์ เล็กอุदार

◎ กฎหมายสหกรณ์ต้องมีงานวิจัยสนับสนุน

◎ รัฐ มีนโยบายชัดเจน ทำให้สหกรณ์เป็นสหกรณ์

๑ ในสหกรณ์ ทำให้คณะกรรมการดำเนินการเข้าใจสหกรณ์ หรือวิธีพัฒนาให้คนที่ต้องการเป็นคณะกรรมการดำเนินการเข้าใจสหกรณ์ก่อนเริ่มทำงาน

๑ องค์การสนับสนุน ไม่ว่าจะ เป็นองค์กรใด กฎหมายต้องครอบคลุมทั้งหมด

คุณอนันต์ ชาตुरुประชีวิน

ระบบเข้ามาส่งเสริมสหกรณ์ คือ กองทุนรักษาเสถียรภาพ การประกันเงินฝาก การบริหารจัดการที่ดี และความปลอดภัย ส่วนตัวเห็นว่าควรมีกฎ เพื่อบอกกับสังคมบ้างว่าอะไรทำได้ อะไรทำไม่ได้ให้ชัดเจน ป้องกันผลกระทบต่อประชาชน

ต้องการให้เกิดความร่วมมือทั้งทางวิชาการและทางธุรกิจ

กองทุนรักษาเสถียรภาพต้องให้ผู้เกี่ยวข้องมาช่วยกัน เป็นการลงทุนเพื่อสร้างความมั่นคง ทุกคนจึงต้องช่วยสนับสนุน แต่ไม่ใช่เอาเงินสำรองของสหกรณ์มาใช้ การลงทุนนี้ต้องพร้อมเอา มาใช้งาน ไม่ได้เน้นผลกำไร จะต้องอาศัยมาตรการทางกฎหมายเข้าช่วย

คุณสุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์

๑ แบ่งเป็นภาคการเงิน อาจรวมเป็นชุมนุมทางการเงิน เพื่อจัดการการเงินของขบวนการสหกรณ์ โดยให้สหกรณ์

ภาคการผลิตผลิตสินค้า ให้สหกรณ์การ ตลาดนำไปกระจายแก่ผู้บริโภค ภาคการผลิตเองน่าจะรวมตัวกันเพื่อรองรับการผลิตและการตลาด ถ้าแบ่งเป็น 2 พวก จะสะดวกในการพัฒนาต่อไป

๑ การกฎหมายเรื่องสินทรัพย์สภาพคล่อง ถ้าเอามารวมกันแล้วหาผู้มาบริหารดี ๆ เพื่อประโยชน์ของสหกรณ์ ถ้ามีสหกรณ์ภาคการเงิน สหกรณ์กลุ่มนี้ ก็เอาเงินไปบริหารเพื่ออุดหนุนสหกรณ์ที่กำลังเดือดร้อน

๑ กฎหมายเรื่องเงินสำรอง แก่ เป็น เก็บไว้กับสหกรณ์ส่วนหนึ่ง และเอา ไปให้กองทุนอีกส่วนหนึ่ง

คุณสุรจิตต์ แก้วชิงดวง

สังคมไทยต้องมีกฎหมายให้ชัดเจนในบางเรื่อง ตัวอย่างเช่น แต่ก่อนมีพระราชบัญญัติเงินทุนหลักทรัพย์แยกประเภทเงินกู้เป็น 3 ประเภท คือ ให้กู้ระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว เป็นแนวทางของผู้บริหาร แต่ในภาคสหกรณ์ไม่เคยกำหนดเลย พอเราจะทำ ก็ถูกฟ้องและโดนศาลปกครองเพิกถอน ด้วยเหตุว่าราชการไม่มีอำนาจกำกับดูแล

อ.เชญ บำรุงวงศ์

๑ โครงสร้างยังต้องแบ่งประเภทสหกรณ์ เพราะสมาชิกมีความต้องการทางเศรษฐกิจเฉพาะอย่างเดียวกัน จึง

มารวมกันเป็นสหกรณ์อย่างนั้น ๆ ขึ้นมา กรณีสหกรณ์การเงินไม่ควรทำธุรกิจอื่น เพราะมีกฎเกณฑ์ที่พิเศษ

กรณีสหกรณ์บริการ เนื่องจากมีบริการมากมาย จึงอาจแยกประเภทออกไปเฉพาะ เช่น แยกเป็นสหกรณ์การขนส่ง สหกรณ์เคหะสถาน โดยไม่จำเป็นต้องรวมอยู่ในประเภทสหกรณ์ “บริการ” แต่ของเราวมกันหมด ทั้ง ๆ ที่วัตถุประสงค์สหกรณ์บริการคือ ให้บริการสมาชิก แต่ของเราบริการออกไปไกล

๑ กฎหมาย บางประเทศไม่มีกฎหมายสหกรณ์ สำหรับประเทศกำลังพัฒนา กฎหมายยังมีความจำเป็น และต้องสนับสนุนการพัฒนาสหกรณ์ให้เป็นองค์การช่วยตนเองทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกได้จริง และเป็นอิสระจากการควบคุมของรัฐ แต่รัฐยังมีอำนาจเข้ากำกับดูแลไม่ให้สหกรณ์ออกนอกกลุ่มนอกรทาง ดังนั้นกฎหมายสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาจึงเริ่มต้นจากสหกรณ์ที่สนับสนุนโดยรัฐ ทำให้รัฐเข้าไปสนับสนุนมาก แล้วรัฐค่อย ๆ ลดบทบาทลงไปเรื่อย ๆ เหลือเป็นเพียงผู้กำกับดูแล ไม่ต้องส่งเสริมอีกต่อไป

อ.วราเทพ ไวทยาวโรจน์

๑ สหกรณ์เน้นพัฒนาคน
๑ สหกรณ์คือองค์กรเพื่อความมั่นคง ไม่ใช่เพื่อความมั่งคั่ง

- ◎ ทำเพื่อส่วนรวม ไม่ใช่เพื่อส่วนตัว
- ◎ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ตัวใครตัวมัน ต้องมีการพึ่งพา
- ◎ การกำกับดูแล แนะนำ แต่ไม่ใช่บังคับ ควบคุม
- ◎ ให้มีระบบ circle ไม่ใช่ network
- ◎ รัฐห้ามแทรกแซง อย่าให้นักการเมืองนำสหกรณ์ไปเป็นเครื่องมือ
- ◎ กำหนดคุณสมบัติของผู้ทำงานต่าง ๆ ในสหกรณ์ทุกระดับ โดยเฉพาะกรรมการดำเนินการ
- ◎ ใช้หลักธรรมาภิบาล ไม่ใช่หลักการทำมาหากิน
- ◎ รัฐสนับสนุนให้สหกรณ์เป็นอิสระ

ดร.ปรีชา สัทธิธรณิไกร

- ◎ วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ คือ มุ่งแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและมุ่งแก้ปัญหาสังคม หรือหมายถึง สภาพฐานะ

ทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของสมาชิก ซึ่งขยายไปถึงระดับครอบครัว ชุมชน จึงทำให้เกิดการคำนึงถึงคนอื่น คำนึงถึงชุมชน บางที่เราวัดแค่การเงิน ไม่ได้วัดความดี ความมีประโยชน์ เพราะสหกรณ์เป็นองค์การที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว สหกรณ์บางแห่งอาจมีหัวใจเป็นบริษัท นึกถึงประโยชน์ส่วนตัว จึงมีปัญหา

- ◎ ผู้รับจดทะเบียน ผู้กำกับดูแล ต้องไปด้วยกัน และต้องทำให้เกิดการกำกับให้เข้าสู่กลไกธรรมาภิบาลให้ได้
- ◎ กองทุนรักษาเสถียรภาพ ต้องใช้กฎหมายบังคับ ถ้าไม่มีคงเกิดได้ยาก เพราะกองทุนรักษาเสถียรภาพมีมิติทางกฎหมายแฝงอยู่ (Legal reserve) สถาบันการเงิน เช่น แบงก์

◎ Cooperative bank ประเทศไทยยังไม่มี แต่ในอนาคตของประเทศอื่นจะลามเข้ามา เพราะ cooperative bank ไม่มีแดนดำเนินงานที่ชัดเจน ในประเทศไทยน่าจะเป็น bank for coop ซึ่งต้องเป็นธนาคาร ดำเนินการตามมาตรฐานของธนาคาร วัตถุประสงค์อาจจะผิดเพี้ยนไป ดังนั้นจะเอาชุมนุมมาปรับปรุงและดำเนินการแทนได้ไหม

- ◎ เครดิตบูโร มีทั้งข้อดีข้อเสีย เหมาะสำหรับองค์กรเปิด แต่สหกรณ์เป็นองค์กรปิด ถ้าสหกรณ์มีมาตรฐานดี อาจไม่ต้องเข้าสู่ระบบนี้ก็ได้ ดังนั้นคงไม่เหมาะที่จะเข้าไป

คุณดาบชัย ใจสู้ศึก

- ◎ กำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการเตรียมกลุ่มจัดตั้งเป็นสหกรณ์ รวมทั้งการพัฒนาคนให้มีความพร้อม
- ◎ กฎหมายเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน ไม่ใช่อุปสรรค ดังนั้น บทบาทของนายทะเบียนระหว่างผู้ส่งเสริมกับผู้กำกับดูแลต้องมีความชัดเจน
- ◎ การคุ้มครองระบบสหกรณ์ เพราะสหกรณ์เป็นภาคประชาชน เป็นมหาชน ควรได้รับการคุ้มครองให้มากขึ้น เพราะพอเกิดเรื่อง เกิดปัญหา มันไม่ใช่เอกชน
- ◎ สหกรณ์ไม่ใช่ธนาคาร ในเรื่องสถาบันการเงินต้องเป็นรูปแบบของสหกรณ์

นพ.สมเกียรติ ชาติธรร

- ◎ เสนอเรื่องใหญ่ในรัฐธรรมนูญ คือ นโยบายของรัฐ กฎหมายต้องเป็นมาตรการเฉพาะ โครงสร้างโดยเฉพาะ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
- ◎ สหกรณ์เป็นภาคปฏิบัติการ ต้องแยก
- ◎ กองทุน

คุณมนัส ชูพกา

- ◎ สนับสนุนความคิดของคุณสุรศักดิ์

◎ คุณสมบัติของกรรมการ ให้มีความชัดเจน

◎ การกำกับดูแล

◎ การวัดความสุขของสมาชิกสามารถทำได้

◎ การศึกษา วิชาการในระดับประถม วิทยาลัยในระดับอุดมศึกษา

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท

ในช่วงทำนี้มีเวลาจำกัด ดิฉันคิดว่าเวทีของเราในวันนี้ ทุกคนได้ให้ประเด็นซึ่งมีคุณค่าอย่างยิ่ง ทั้งที่เกี่ยวข้องกับภาพใหญ่ของขบวนการสหกรณ์ โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ไม่

ว่าจะเป็นเรื่องการให้ความรู้ ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเข้าใจสหกรณ์อย่างแท้จริง กลไกการส่งเสริมสหกรณ์และการกำกับดูแล ต้องแยกส่วนให้ชัดเจน

ประเภทของสหกรณ์ที่ทิ้งน้ำหนักไปที่การให้เป็นสหกรณ์เนกประสงค์หรือทำให้ขบวนการสหกรณ์มีความเชื่อมโยงกันในการทำธุรกิจที่เป็นปีกแผ่นเกิดประโยชน์ต่อสมาชิกปัจเจกบุคคล การมีกฎหมายสหกรณ์ที่เอื้อต่อสหกรณ์ให้มีความมั่นคงและเป็นสากล อีกทั้งหลายท่านยังชี้ว่า อันที่จริง แผนพัฒนาการสหกรณ์ได้เคยกำหนดยุทธศาสตร์ไว้อย่างชัดเจนแล้ว ทั้งเรื่องการให้ความรู้

กฎหมาย ระบบการเงิน และความเชื่อมโยงธุรกิจของสหกรณ์ แต่เรายังไม่ได้ทำ ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากกลไกที่มีอยู่ในปัจจุบัน จึงควรต้องพัฒนา ทั้งนี้ประเด็นต่าง ๆ ที่พูดถึงในวันนี้มีความสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยที่สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์และภาคีได้ดำเนินการ จึงจะได้จัดทำเป็นข้อสรุป เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดและกรอบแนวทางการขับเคลื่อนงานวิจัยและบริการวิชาการตามปณิธานของสถาบันฯ ต่อไป ใครขอขอบคุณทุกท่านและขอปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น บัดนี้ค่ะ